

Förslag till

Budget 2024

Plan 2025-2026

2023-07-31

Kristdemokraterna

Inledning

Orust är en kommun med stor potential. Samtidigt står kommunen inför vissa samhällsutmaningar. Vi menar att kommunen behöver en mer sammanhållen ”vi känsla”. Det är olyckligt när större samhällen, mindre orter och öar ställs mot varandra. Hela Orust ska blomstra och utvecklas. Klyftorna, utanförskapet och ensamheten är en utmaning. Otillräckliga skolresultat hos vissa åldrar, ohälsa, bidragsberoende är andra faktorer som påverkar. Att bryta dessa mönster måste vara en genomgående vision som genomsyrar all verksamhet.

Orust står även inför en stor utmaning då det gäller den demografiska utvecklingen. Antalet äldre blir allt fler. Orust ligger högt i jämförelse med landet i övrigt. Orust är i starkt behov av inflyttning då fler dör än vad som föds. Idag är många av de som är 80 år eller äldre dessutom socialt isolerade.

Orust behöver civilsamhällets gemenskaper – föreningar, organisationer, trossamfund, sociala företag med flera spelar en stor roll i vårt samhälle och i kristider blir detta särskilt tydligt. Då växer behoven av insatser och gemensamma krafter. I ett sådant läge behövs stöd till civilsamhället.

Orust kommun ska vara en attraktiv arbetsplats och arbetsgivare med god arbetsmiljö och karriärmöjligheter. Ledarskapet måste vara aktivt, närvarande och lyhört. Ledarskapet ska även uppmuntra personalen till eget ansvarstagande och utveckling. Vi måste se Orust som möjligheternas Orust där vi tillsammans gör varandra bättre.

Orust behöver ta vara på digitaliseringens möjligheter som förenklar administrationen och som skapar utrymme för kommunens chefer och anställda att fokusera på sina huvuduppgifter. Ökad digitalisering bidrar även till öppenhet och transparens för Orustborna.

Sjukfrånvaron är ett stort problem. Ohälsotalen är högre än i jämförbara kommuner. Den höga sjukfrånvaron måste minska då den påverkar såväl den enskilde som verksamheten både ekonomiskt och organisatoriskt.

Orust har en ganska måttlig arbetslöshet men sysselsättningen måste öka för att klara av verksamheten. Den arbetsföra befolkningen i åldern 25-64 år att minska. Orust kommun måste därför locka fler helårsboende i arbetsför ålder till kommunen. Bostads- och verksamhetsområden måste också utvecklas. Äldreboenden måste byggas. Företagsklimatet måste höjas, service och tillgänglighet måste förbättras och en bro behöver byggas till fastlandet från Svanesund.

Orust har ett större mått av psykisk ohälsa än likvärdiga kommuner. Socialstyrelsen har publicerat en undersökning om äldreomsorgen där det framgick att långt över hälften av de äldre besväras av ensamhet och var sjunde besväras ofta. Depression och psykisk ohälsa bland äldre ökar som en konsekvens av ensamhet.

Det finns statistik som påvisar att fler invånare på Orust än jämförbara kommuner har psykisk problematik som sjukskrivningsorsak. Det gäller både vuxna och barn. Vi har haft en stor brist på hemmaplanslösningar men arbetet är nu igång i kommunen för att komma tillrätta med det. Vi har fortfarande ett antal hemlösa personer i kommunen.

I vår budget för 2021 beskrev vi hur Kristdemokraterna ville inrätta korttidsvistelse, LSS i egen regi. Majoritetens har nu påbörjat ett arbete enligt vårt förslag vilket vi välkomnar.

För ett antal år sedan avvecklades boendestödet vilket ledde till ökade kostnader för hemtjänsten och för köpt vård inom socialpsykiatri. I vår budget för 2021 ville vi inrätta ett boendestöd. Det

boendestöd som nu startats upp visar att fler kan klara sig själva med stöd och att det också höjer livskvaliteten. I vår budget för 2021 ville vi även bygga ett stödboende för personer inom socialpsykiatri. Det är nu på gång vilket vi är glada för.

För att lyckas med arbetet med barn och unga krävs också en rad förebyggande åtgärder. Barn som far illa i hemmiljön måste uppmärksammas, få samhällets stöd och bli sedda och lyssnade på. Vi stödjer den nya gruppverksamheten som syftar till att främja barns- och ungas psykiska hälsa.

Vår vision är en samhällsgemenskap mellan stad och land, mellan de som har mycket och de som har lite, mellan de som är födda här eller som kommit hit senare. Vi vill se ett välfärdslofte som det går att lita på, där vården och omsorgen finns för de som behöver den, där vi ger barn och unga goda och trygga uppväxtvillkor och där äldre inte lämnas till ensamhet och isolering.

Vi vill skapa ett samhälle där friheten att forma sitt egna liv går hand i hand med ansvaret för våra medmänniskor. Vi vill att Orust ska växa och att många fler ska välja att bosätta sig här. Vi vill att våra skolor ska vara trygga och att kunskapsnivån ska öka, därför är det bra att kommunen infört ett samarbete mellan sektorerna lärande och omsorg. Vi måste arbeta förebyggande så att barn och unga inte hamnar i utanförskap. Fler behöver ha uppnått kunskapskraven när man lämnar skolan. Vi vill att barnomsorgen ska anpassas efter föräldrarnas behov och förskolan ska vara en trygg plats för våra minsta.

Ett angeläget mål för oss är att alla invånare ska kunna åldras med trygghet och värdighet. Ett välfärdssamhälle kan i hög grad bedömas utifrån kriterier som respekt, tillvaratagande och omsorg om den äldre generationen. Vi vill att våra äldre ska ha inflytande i sin vardag och i samhället och att de ska ha möjligheter att leva ett aktivt liv.

Vår äldrepolitik utgår ifrån att varje människa är unik och att alla personer har samma absoluta och okränkbara värde. Vi vill att äldreomsorgen ska utvecklas till en mer personcentrerad omsorg där värdighet, kvalitet, tillgänglighet och jämlikhet ska vara ledorden. Kommunen ska ha en helhetssyn på människan som tar hänsyn till kroppsliga, själsliga, sociala och andliga behov. Vi vill öka insatserna som motverkar ensamhet och psykisk ohälsa. Både unga och gamla ska ha tillgång till en god psykiatrisk vård.

Vi vill införa ett äldresamtal med alla som fyllt 65 år. Vi vill införa en boendegaranti för alla över 85 år.

Vi ser att Orust har högre skatte än flera likvärdiga kommuner. Trots detta så ser vi inte att det är möjligt att sänka skatten mitt i en ekonomisk osäker värld, i en demografiutveckling som ställer stora krav på kommunen och med en hög psykisk ohälsa bland både unga och äldre

Vi vill försäkra oss om att personalen inom äldreomsorgen trivs på jobbet och har möjlighet att påverka sin arbetssituation. Vi vill fortsätta att stimulera intraprenader.

Vi vill fortsätta försäljningar av kommunala fastigheter som kommunen inte har användning av.

Vi vill öka hastigheten på nybyggnationer. Vi vill att kommunen ska frigöra attraktiva tomter och göra det möjligt att fler ska kunna leva nära djur och natur. Vi vill se en snabb och säker handläggning av förhandsbesked och bygglovsansökningar.

Budgetförändringar jämfört med kommunstyrelsens budgetförslag

Nedanstående förändringar utgår från budgetram 2023 och gäller från 2024 om inget annat anges.

- Budgeten bygger på oförändrad skattesats för hela planperioden jämfört med 2023, vilket innebär en skattesats på 22,51 kr och 2 mnkr högre skatteintäkter år 2024, 8 mnkr år 2025 och 17 mnkr år 2026.
- Resultatnivån är lägre år 2024 än kommunstyrelsens förslag. Däremot 2025 och 2026 har Kristdemokraterna ett förslag med högre resultatnivå.
- Kristdemokraterna vill förstärka med fler pedagoger och mindre barngrupper inom förskolan. Utöver satsningarna i kommunstyrelsens förslag tillförs sektor lärande år 2024 2,8 mnkr för att finansiera mindre barngrupper under 3 dagar i veckan. Från 2025 utökas satsningen till 5 dagar i veckan, vilket innebär att sektorn tillförs ytterligare 1,8 mnkr, till en total kostnad på 4,6 mnkr.

Investeringar och nyupplåning

Kristdemokraterna föreslår samma investeringsnivå och nyupplåning under planperioden som i kommunstyrelsens förslag.

Driftsbudget

Driftsbudget mnkr	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026
Politisk verksamhet	-14,2	-14,2	-13,8	-14,6
Sektor ledning och verksamhetsstöd	-77,9	-77,0	-76,7	-76,7
Sektor lärande	-413,6	-421,6	-420,5	-417,1
Sektor omsorg	-430,4	-439,5	-444,4	-447,7
Sektor samhällsutveckling	-80,9	-81,0	-82,7	-82,7
Affärsdrivande Vatten och avlopp	0,0	0,0	0,0	0,0
Affärsdrivande Renhållning	0,0	0,0	0,0	0,0
Ofördelad budget (lön, pris, kap, hyra, lokalv, kost)	-17,1	-69,3	-102,9	-142,7
Summa nämndsverksamhet	-1 034,0	-1 102,6	-1 141,0	-1 181,5
Pensionskostn/skuldförändr. avseende semesterlön/arbetsgivaravg.	-18,6	-32,0	-6,1	-4,0
Försäljning fastigheter, mark	5,0	5,0	2,0	0,0
Återlagda kapitalkostnader (internränta)	18,3	36,5	40,9	46,7
Kommunstyrelsens medel till förfogande	-1,0	0,0	0,0	0,0
Summa nettokostnad	-1 030,3	-1 093,1	-1 104,2	-1 138,8
Skatteintäkter	866,7	904,1	947,3	991,5
Generella statsbidrag	204,0	222,4	225,1	233,9
Finansiella intäkter	1,5	1,8	1,8	1,9
Finansiella kostnader	-17,3	-32,7	-27,6	-31,9
Resultat	24,6	2,5	42,4	56,6

Ramförändringar mellan åren

Ramförändringar mnkr	År 2024	År 2025	År 2026
Politisk verksamhet			
Ingående budget	14,2	14,2	13,8
Budget 2023-2025 förändrad budgetram	0,4	-0,4	
Budget 2024-2026 minskad budgetram	-0,50		
Budget 2024-2026 utökad budgetram, satsning/prioritering	0,15		0,8
Ny budgetram	14,2	13,8	14,6
Sektor ledning och verksamhetsstöd			
Ingående budget	78,0	77,0	76,7
Budget 2023-2025 förändrad budgetram	-1,3	-1,0	
Budget 2024-2026 utökad budgetram, satsning/prioritering	0,3	0,7	
Ny budgetram	77,0	76,7	76,7
Sektor lärande			
Ingående budget	413,6	421,6	420,5
Volymförändring övergripande resursfördelningsmodell	2,3	-1,3	-2,4
Budget 2023-2025 förändrad budgetram	0,6	-0,9	
Budget 2024-2026 minskad budgetram	-1,8	-0,7	-1,0
Budget 2024-2026 utökad budgetram, satsning/prioritering	6,9	1,8	
Ny budgetram	421,6	420,5	417,1
Sektor omsorg			
Ingående budget	430,1	439,5	444,4
Volymförändring övergripande resursfördelningsmodell	4,9	4,4	3,3
Budget 2023-2025 förändrad budgetram	-1,5	0,5	
Budget 2024-2026 utökad budgetram, satsning/prioritering	6,0		
Ny budgetram	439,5	444,4	447,7
Sektor samhällsutveckling			
Ingående budget	80,9	81,0	82,7
Budget 2023-2025 minskad budgetram	-0,3	-0,3	
Budget 2024-2026 utökad budgetram, satsning/prioritering	0,4	2,0	
Ny budgetram	81,0	82,7	82,7

Politiska prioriteringar

Kristdemokraterna vill göra följande politiska prioriteringar under planperioden:

Sektor ledning och verksamhetsstöd

Ernst & Young har granskat/genomlyst några av kommunens verksamheter. E&Y konstaterar att det saknas en väl fungerande ledning och styrning på flera organisatoriska nivåer. Roller och ansvar är inte tydliga, likaså saknas en gemensam bild av vilken servicenivå man ska erbjuda. Vi vill att kommunen ser över sin rekryteringspolicy och inför en metod med personlighetstest vid chefs och arbetsledartrekrytering.

För att kunna möta framtida utmaningar är en långsiktigt god ekonomisk hushållning nödvändig. Vi vill i vårt budgetförslag leva upp till det finansiella målet om en resultatnivå på minst 2 procent av verksamhetens kostnader över planperioden.

Vi anser att effektivitetskraven ska gälla administration och byråkrati och inte besparingar på människonära verksamheter.

I kommunen har antalet administratörer ökat med 26 procent mellan 2008 – 2020. Under samma period har antalet anställda inom äldreomsorgen, vård och omsorg samt funktionsnedsättning endast ökat med 6-7 procent. Sammanvägt medel för samtliga kommuner är en ökning på 2,5 procent administratörer. Vi tycker att det är angeläget att satsa på verksamhet och personal direkt riktat till människor.

Sektor lärande

Skolan ska ge varje elev kunskaper som är nödvändiga för att leva och verka i ett modernt samhälle och tillsammans med föräldrarna fostra eleverna till ansvars-kännande medborgare.

Alla barn har rätt till en bra skola. Skolan ska präglas av kunskap och bildning. Tidiga åtgärder är viktigt och studieresultaten ska följas. Sektor lärandes fokus ska ligga på att öka elevernas måluppfyllelse, säkerställa betyg och bedömning samt skapa trygghet, studiero och en ökad närvaro.

Skickliga lärare är en påvisbar faktor i skolan samtidigt som tidiga insatser till elever med stora behov är en annan. Elevhälsan är också en framgångsfaktor, elever som mår bra lär sig bättre. Därför bör alla barn kunna träffa någon inom elevhälsan varje skoldag.

Barn och unga i mellanstadiet och högstadiet har av olika skäl haft svårigheter att nå målet med godkända betyg. Uppdraget med ökad samverkan mellan lärande och omsorg syftar till att arbeta förebyggande så att barn och unga inte hamnar i utanförskap och att på sikt skapa förutsättningar för att höja andelen elever i kommunen som klarar av att fullfölja sina studier.

Det är angeläget att våra skolor har resurser att stödja såväl elever som lärare och behålla den goda arbetsmiljön. Goda resultat ger möjligheter för våra unga att få en bättre start i livet.

Vi har ett antal gånger ställt frågan om hur säkerhetsaspekterna är analyserade och bedömda för de barn som nu måste vistas gående på smala vägar, morgon och kväll till sin skolbusshållplats.

Vi undrar om detta beslut, att låta barn gå längre sträckor till och från sin skolskjuts, är att uppfylla Barnkonventionens intentioner. Att göra besparingar på skolskjuts på bekostnad av barnens bästa är inte i linje med hur vi ser på barns bästa.

Förskolan är den omsorgsform som flest föräldrar väljer till sina barn. Skolverket anger som riktmärke för antalet barn per barngrupp för åldern barn 1-3 år ska inte barngruppen överstiga 6-12 barn. För åldersgruppen 4-5 år bör barngruppens storlek vara nio, högst 15 barn. I Orust kommun ligger barngrupperna runt 15,5 barn.

I dessa grupper finns flera barn med särskilda behov vilket gör arbetssituationen för personalen mycket tungarbetad samt situationen för övriga barn otrygg. Alla barn måste få stöd och trygg omsorg oavsett vilka behov barnet har. Vi vill att Orust ska minska antalet barn i barngrupperna i förskolan i enlighet med de riktlinjer som Skolverket satt upp.

Skolorna i Orust kommun ska ha en arbetsmiljö fri från Tobak, Alkohol, Narkotika och Dopingpreparat. Det är viktigt att skolan regelbundet arbetar med förebyggande insatser i form av attityd- och värderingsförändringar. Skolan ska påverka elevernas inställning till användandet av droger. Skolledningen ansvarar för att lärarna kontinuerligt får information i drogrelaterade frågor. Vid eventuell misstanke eller ett konstaterande av detsamma ska en handlingsplan upprättas. Tobak ska vara förbjudet under skoltid på hela skolområdet.

Sektor omsorg

Äldre ska bemötas med respekt och ges makt och inflytande över sin livssituation. Därför är det bra att Omsorgsutskottet tagit fram en äldreomsorgsplan. Men vi vill gå längre i våra insatser och genomföra bl a en boendegaranti, äldresamtal, fler äldreboenden och boenden anpassade till demenssjuka, liknande s.k. demensbyar. En demensby kan beskrivas som ett boende med både inom- och utomhusmiljö inom vilken personer med demens kan röra sig fritt och säkert.

Grundprincipen har varit, att individer enbart är aktuella för en plats på omsorgsboenden om de dygnet runt har omfattande vård- och omsorgsbehov. Vi har tidigare föreslagit att äldre som så önskar av skäl

som otrygghet, ensamhet eller isolering ska de ha rätt till att få ett särskilt boende oavsett fysiska vårdbehov. Majoriteten har tagit till sig detta och trygghetsboenden kommer att byggas.

Utvecklingen av att med digitala verktyg förbättra och underlätta inom omsorgen pågår. Detta är en viktig del av utvecklingsprocessen inom omsorgen. Våra brukare har rätt till en likvärdig och kvalitetssäkrad vård, omsorg, hemtjänst och service oavsett var man bor. Här har digitaliseringsprocessen en stor uppgift. Det är viktigt att nya verktyg förenklar arbetet samt att relevant utbildning av nya system genomförs av alla användare.

Kvalitativ omsorg förutsätter ett personcentrerat bemötande där personalen kan skapa en trygg miljö och en personlig relation med brukaren. Många brukare möter alltför ofta för många olika personer. Det skapar otrygghet och sämre möjligheter för personalen att göra ett bra jobb. Fler fast anställda samt lägre sjukskrivningsgrad är gynnsamt för både kvalitet och trygghet.

Pandemin har pekat på en stor ensamhet, allra mest bland våra äldre. Omsorgsutskottet bör få i uppdrag att arbeta för en bättre samverkan mellan den kommunala hälso- och sjukvården och äldreomsorgen.

Antalet korttidsplatser måste säkerställas.

Riksdagen har beslutat att det bör finnas en medicinskt ansvarig rehabiliterare, MAR i varje kommun. Kunskapen om rehabiliteringens betydelse behöver lyftas. Inställd eller utebliven rehabilitering innebär förlorade funktionsförmågor som riskerar att bli permanenta. Genom MAR bör kommunen ta fram en handlingsplan för vad som ska göras, vem som gör vad och hur det följs upp. Rehabiliteringen bör få en starkare plats i välfärden då den är otroligt viktig för att markant höja livskvaliteten samtidigt som den kraftigt sänker omsorgskostnaderna på sikt.

Kompetensförsörjningen är en av de tuffaste utmaningarna inom omsorgen. Kommunen måste ha beredskap för de pensionsavgångar som står för dörren samt rörligheten bland regionens sköterskor.

Orust var tidiga att införa heltid som norm. Samtidigt är det viktigt att dom som inte önskar heltid men ändå har efterfrågad kompetens eller erfarenhet ges möjlighet att jobba för kommunen. Det är av största vikt att schemalägga så att det blir bra för både verksamheten och de anställda samtidigt som även ekonomin ska hålla samt lagar och avtal följas. Vi tror att det kommer att bli en stor utmaning för chefer att klara av att hålla i och hålla ut i denna process. Det är ett förändringsarbete av kulturer och organisationer.

Alla barn har rätt till goda uppväxtvillkor. Att skydda och stödja utsatta barn och unga är en central uppgift. Att tidigt identifiera barn och unga i riskzonen och att stödja familjer i behov av hjälp, kräver en helhetssyn där det familjecentrerade arbetssättet och familjecentralen är viktigt. Samverkan mellan skola, socialtjänst, polis samt föreningsverksamhet ska värnas. Sekretess ska inte vara ett hinder för samverkan. Även om samhället aldrig fullt ut kan ersätta föräldrarna i deras roll, så kommer situationer uppstå där en förälders förmåga inte räcker till. Om detta händer måste samhället ingripa för att säkerställa att barnet får såväl trygghet som omsorg.

Det är värt att notera att äldres alkoholkonsumtion har ökat under de senaste åren. Därtill har den alkoholrelaterade dödligheten ökat bland äldre. Vi menar att alkoholkonsumtion ska vara en fråga i diskussionen med de äldre i vårt föreslagna äldresamtal.

När ett barn har placerats är det av vikt att familjehemmet/jourhemmet är godkänt samt att det genomförs kontinuerliga besök i, och utbildning av familjehemmet. Vi vill anlita jourfamiljer som kan gå in under kortare period då kommunen hittar rätt familjehem. Vi vill rekrytera och utbilda fler familjehem och attrahera fler till att bli kontaktpersoner.

Det är angeläget att bromsa en utveckling med permanentade försörjningsstöd. Socialtjänsten behöver ha en tätare kontakt med personer i behov av försörjningsstöd. Det bör även upprättas en tydlig plan för att hjälpa varje individ till egen försörjning. Alla som kan och förmår ska försörja sig själva. Vi anser att försörjningsstöd och andra ersättningar i så stor utsträckning som möjligt ska vara kopplade till någon form av motprestation.

Under 2020 ökade kostnaderna för institutionsvård för gruppen unga vuxna. De öppna vårdformer som prövats har inte räckt till. För att vi ska lyckas med fler och rätt anpassade hemmaplanslösningar så krävs

det att det finns tillräckligt med bemanning inom Barn och Unga. Hemmaplanslösningar kräver både mer tid och kompetens.

Alla människor är olika och alla har rätt att vara med i samhället på lika villkor. Kommunens funktionshinderspolitik ska handla om att riva hinder så att alla ska kunna bli sitt bästa jag. Personer som har en funktionsnedsättning har rätt till stöd och hjälp i vardagen för att kunna leva ett självständigt liv. Vår lagstiftning syftar till att människor med funktionsnedsättning ska kunna leva som andra och genom insatserna försäkras goda livsvillkor.

I tidigare budgetar drev vi frågan om att införa korttidsvistelse LSS i egen regi samt boendestöd. Dels för att underlätta för närstående som idag skjutsar sina anhöriga till andra kommuner men även för att det skulle bli mer kostnadseffektivt att bedriva verksamheten på hemmaplan. Nu är majoritetens är på gång att starta upp en sådan verksamhet.

Det är även glädjande att boendestödet nu är på plats. Redan initialt visar sig detta arbete ge resultat både av bättre livskvalitet för den enskilde samt kostnadsminskningar.

Det är angeläget att vår kommun vidtar förebyggande åtgärder för att hålla alkoholkonsumtionen låg bland våra unga. De som debuterar tidigt har inte sällan ett riskbeteende kring alkohol och droger, ofta i kombination med psykisk ohälsa. Ett framgångsrikt alkoholpreventivt arbete för att fånga upp ungdomar med alkoholproblematik är viktigt, framför allt för de drabbade personerna och deras familjer men även ur ett samhällsperspektiv.

Beroende och missbruk gör att den enskildes frihet går förlorad och i värsta fall en död i förtid. Kommunen har en högre andel missbrukare i jämförelse med likvärdiga kommuner. Därför krävs stor uppmärksamhet på utvecklingen och snabba insatser för de som fastnat i missbruk. De senaste åren har oroande uppgifter framkommit om ett ökat narkotikatestande bland ungdomar i kommunen. Vi vill införa mer förebyggande insatser på hemmaplan som aktivitetshus, ”vuxna på byn”, stödinsatser samt god vård och behandling för de som hamnat, eller riskerar att hamna, i missbruk eller utanförskap.

Under pandemin har tekniken hjälpt oss att mötas via Zoom. Fler möten kan göras via digitala verktyg, exempelvis Zoom, för att spara tid och resor. Genom ett dylikt arbetssätt kan vi få mer personalresurser till kvalitetstid istället för restider.

Sektor Samhällsutveckling

Orust står inför stora investeringar. Kommunens planer på utbyggnad ställer stora krav på VA-området och renhållning. I vår budget för 2021 påpekade vi vikten av att våga satsa för att vi ska kunna få fler invånare till kommunen. Lägenheter och byggklara tomter stod högt på prioriteringslistan.

Vi har under ett par år drivit på frågan om att digitalisera processen för förhandsbesked och bygglov. Nu är processen i rullning och vi ser mycket positiva effekter. Vi önskar fortsatt digitaliseringsutveckling inom områdena plan, bygg och miljö för att effektivisera arbetet och korta handläggningstiderna. Detta ser vi som väldigt viktigt för såväl invånare som företags utveckling i kommunen.

Vi föreslår kommunen att i den nya översiktsplanen, ÖP pekar ut ett antal LIS-områden, landsbygdsutveckling i strandnära lägen, för att bygga bostäder nära vatten. Ett större utbud med strandnära tomter skulle även öka inflyttningen och intresset att etablera sig på Orust. Kommuner kan i sin översiktsplan peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden. Syftet är att långsiktigt stimulera den lokala och regionala utvecklingen på landsbygden.

Flera kommuner satsar på att skapa mötesplatser som utegym med tillhörande fikaplatser. Efterfrågan är stor och många tycker att det är skönt att träna utomhus. Det flera kommuner upptäckt är att alltfler äldre gör utegymmen till en mötesplats. Man kan träna, fika med någon och på så sätt bryta ensamheten.

Orust måste bli bättre på att ta tillvara företagsamheten och stötta företag som vill bygga ut eller bygga nytt. Det är företagen som skapar jobb och skatteunderlag och därmed genererar stor del av underlaget för vår välfärd. Orust har många fantastiska företag som måste få möjlighet att utvecklas och växa.

Svenskt Näringsliv sammanställer en årlig ranking av Företagsklimatet i Sveriges kommuner där Orust på senare år ofta varit placerat bland dom lägst rankade. Vi anser att det är viktigt hur kommunen arbetar

med mål och styrning, ledarskap och dialog med det lokala näringslivet för att kunna åstadkomma ett bättre företagsklimat. En positiv inställning till företag och företagande måste genomsyra hela kommunens organisation. Ett bra företagsklimat leder till fler företag och fler arbetstillfällen.

Valet om hur man vill bo är en viktig fråga även då man blir äldre. Intresset för trygghetsbostäder visar på detta väldigt tydligt. I kommunens SWOT-analys framgår klart att vi har en brist på diversifierade bostäder. Kommunen behöver utveckla seniorboenden, äldreboenden inom den ordinarie boendemarknaden samt mer anpassade äldreboenden.

Besöksnäringen är viktig för Orust. Trivselhöjande åtgärder har genomförts i Henån. Vi menar att det behövs fler insatser på andra orter samt våra öar. Kommunen har nu anställt en trädgårdsmästare och vi utgår ifrån att det kommer att synas i hela kommunen, inte bara Henån. Dessa insatser är naturligtvis viktiga även för våra bofasta invånare.

På Orust finns få lekmiljöer för barn och unga. Det har varit vanligt att föreningar ansvarat för dem och det har fallit ut med varierat resultat. Vi behöver anlägga fler attraktiva lekmiljöer för barn och unga i kommunal regi. Uddevalla kommun rustade 2020 upp flera lekplatser, köpte nya redskap och skaffade bättre belysning. Vi menar att Orust kommun skulle bli ännu mer attraktiv, för våra invånare såväl som blivande invånare och turister, om det också fanns ett antal ”superlekplatser”.

Föreningar, organisationer, kyrkor och samfund, sociala företag, kulturföreningar och andra ideella initiativ spelar en stor roll för vårt samhälle. Sedan pandemin har ensamhet och isolering brett ut sig och många äldre vänder sig till ideella samtalslinjer samtidigt som BRIS rapporterar en kraftig ökning av samtal. De ideella organisationerna erbjuder inte bara hjälpverksamhet till behövande på ett sätt som det offentliga sällan klarar eller meningsfull gemenskap inom en rad områden för sina medlemmar och andra. De erbjuder ofta också människor som saknar sysselsättning ett meningsfullt alternativ till passivitet. Civilsamhällets organisationer har fasta kostnader i form av hyreskontrakt, löpande kostnader etc. Sedan pandemin har verksamheten blivit lidande och trots större efterfrågan har intäkter och därmed insatser blivit mindre. Det vore förödande om civilsamhällets organisationer får sådana ekonomiska problem att de inte kan upprätthålla sin verksamhet.

Idag har Orust strandstädarlag, skogsvårdslag, bilvårdslag etc. Vi skulle även vilja införa ett fornminnesskötarlager. Många av våra fornminnen är överväxta och behöver tas fram med en varsam hand. Skogsvårdslaget gör sina röjningar men fornminnena måste få ta tid att tas fram och göras rena med försiktighet. Vi vill inrätta ett fornminnesskötarlager.